

NOVĒRTĒŠANAS PROTOKOLA SATURS FIZIOTERAPIJĀ PACIENTIEM AR MUGURAS LEJAS DAĻAS SĀPĒM

Fizioterapijas pakalpojums sastāv no fizioterapeita konsultācijas un/vai fizioterapijas nodarbības (-ām). Fizioterapijas konsultācijas laikā tiek pielietotas mērķtiecīgas, aktuālajam stāvoklim un vajadzībām atbilstošas pacienta izmeklēšanas metodes (t.sk., kontrindikāciju izvērtēšana), kā arī analīzes, slēdziena formulēšanas un ārstēšanas plānošanā rekomendējamajām fizioterapijas medicīniskajām tehnoloģijām. Katra no šīm darbībām tiek fiksēta fizioterapeitiskajā dokumentācijā.

Lai nodrošinātu vienotu standartu un saturu fizioterapeitiskajā dokumentācijā par pamatu ņemts:

1. Amerikas fizioterapeitu asociācijas vadlīnijas par fizioterapijas dokumentāciju
2. Pasaules fizioterapeitu konfederācijas vadlīnijas par fizioterapeitu dokumentāciju,
3. Starptautiskās funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijas struktūra (WHO, 2001);

Protokola sadaļas		Piezīmes
1.	Vispārīgie dati: <ul style="list-style-type: none"> ● datums ● pacienta identifikācija ● fizioterapeita, kurš veica sākotnējo novērtēšanu, identifikācija ● citi ārstēšanas epizodē iesaistītie speciālisti ● pacienta sūdzības un funkcionālie ierobežojumi ● anamnēze ● “sarkanā karoga” simptomi ● specifiski riska faktori 	<p><i>Tiek aizpildīta pamatinformācija par pacientu, pirmreizējās/atkārtotās novērtēšanas datumiem, kā arī informācija par ārstēšanas epizodē iesaistītajiem speciālistiem. Papildus anamnēzes atspoguļojumam ir paredzēts apkopot „sarkano karogu” simptomus un specifiskus riska faktorus, lai izslēgtu specifiskus un potenciāli bīstamus veselības stāvokļus vai slimības, kuru aprūpei nepieciešama atšķirīga taktika un ārstēšana.</i></p>
2.	Funkcionēšanas novērtēšana	
	Funkcionēšanas novērtēšana funkciju un struktūru līmenī	
	SFK domēns	Novērtēšanas instruments
	b130 Enerģijas un dziņu funkcijas b134 Miega funkcijas b152 Emocionālās funkcijas	<ul style="list-style-type: none"> ● Slimnīcas trauksmes un depresijas skala (<i>Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS)</i>)
	b280 sāpes	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vizuāli analogā skala (VAS) (<i>Freyd, 1923</i>). ■ Skaitliskā sāpju novērtējuma skala (<i>Numerical Pain Rating Scale (NPRS), Hartrick CT, 2003</i>)
		<p><i>Terapeits tiek aicināts izvēlēties un izmantot standartizētus novērtēšanas instrumentus, kas sniedz objektīvu novērtējumu par personas ierobežojumiem funkciju un struktūru līmenī (atbilstoši Starptautiskās Funkcionēšanas klasifikācijai (SFK)), kas attiecināmi uz prakses kontekstu, kurā tiek strādāts. Nepieciešamības</i></p>

b710 locītavu kustību funkcijas b715 locītavu stabilitāte s740 iegurņa apvidus struktūras s750 apakšējās ekstremitātes struktūras b730 muskuļu spēks s760 rumpja struktūras s770 ar kustībām saistītās muskuļu un skeleta sistēmas papildstruktūras b735 muskuļu tonuss	<ul style="list-style-type: none"> • Goniometrija • Locītavu stabilitātes testi • Spēka novērtēšana (<i>Manual Muscle Testing – MMT</i>) Kendall, 1991). • Palpācija 	gadījumā novērtēšanas protokola saturā minētie SFK domēni var tikt papildināti vai izņemti ārā.
b750 motoro refleksu funkcijas s120 muguras smadzenes un ar tām saistītās struktūras	<ul style="list-style-type: none"> • Cīpslu refleksu novērtējums • Specifiski neirālo struktūru testi (nervu saknīšu iestiepuma testi) 	
b455 fiziskās slodzes tolerance b410-b429 asinsrites sistēmas funkcijas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 6 minūšu iešanas tests (<i>6min walking test (6MWT Balke, B. (1963).</i> ▪ Sirdsdarbības frekvence ▪ Arteriālais asinsspiediens 	
b440-b449 elpošanas sistēmas funkcijas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elpošanas frekvence, tips, ieelpas/izelpas attiecība. 	
b750 motoro refleksu funkcijas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cīpslu refleksu novērtējums 	
b265 taustes funkcija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pieskāriena lokalizācijas tests, (<i>Paillard, Michel, Stelmach, 1983).</i> 	
b270 temperatūras un citu kairinātāju izsauktas funkcijas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Virspusējās jušanas pārbaude – temperatūras, taktīlās sajūtas pārbaude. ▪ Dziļās jušanas pārbaude – kustību stāvokļa, vibrācijas, svāra un spiediena sajūtas pārbaude. ▪ Stereognozijas, divdimensiju, lokalizācijas, diskriminācijas sajūtu pārbaude 	
Funkcionēšanas novērtēšana aktivitātes un dalības līmenī		
SFK domēns	Novērtēšanas instruments	Piezīmes
d240 stresa pārvarēšana un citas psiholoģiskas vajadzības d410 ķermeņa stāvokļa maiņa d415 ķermeņa stāvokļa saglabāšana d430 priekšmetu pacelšana un pārņemšana d450 staigāšana d530 tualetes lietošana d540 ģērbšanās d640 mājas soļa veikšana d760 Attiecības ģimenē	<ul style="list-style-type: none"> • 10 m iešanas tests (<i>10 meter walk test Bohannon RW, 1997</i>) • Berga līdzsvara skala (<i>Berg Balance Scale, Berg K, 1992</i>) • Piecelšanās un iešanas tests uz laiku (<i>Timed Up and Go Test, Podsiadlo D, 1991</i>) • Oswestry muguras lejasdaļas nespējas anketa (<i>Oswestry Low Back Disability Questionnaire /Index (ODI), Roland M, 2000</i>) • Aptauja par piedalīšanos un autonomiju ikdienas dzīvē (<i>Impact of Participation and Autonomy Questionnaire (IPAQ), Cardol M, 1999</i>) 	Terapeits tiek aicināts izvēlēties un izmantot standartizētus novērtēšanas instrumentus, kas sniedz objektīvu novērtējumu par personas ierobežojumiem funkciju un struktūru līmenī, par aktivitāšu veikšanu un dalības ierobežojumiem, personīgajiem un vides faktoriem (atbilstoši Starptautiskās Funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijai

d845 darba iegūšana, tā saglabāšana un darba attiecību pārtraukšana d850 apmaksāts darbs d859 cits precizēts un neprecizēts darbs un nodarbinātība	<ul style="list-style-type: none"> SF-36 anketa (<i>SF-36® Health Survey Ware JE 1993</i>) 	(SFK)), kas attiecināmi uz prakses kontekstu, kurā tiek strādāts. Nepieciešamības gadījumā novērtēšanas protokola saturā minētie SFK domēni var tikt papildināti vai izņemti ārā.
d230 Ikdienu mājas soļa izpilde d620 Preču un pakalpojumu iegāde d630 Ēdiena gatavošana d640 Mājas soļa veikšana d650 Rūpes par iedzīves priekšmetiem d660 Palīdzība citiem	<ul style="list-style-type: none"> Ikdienu aktivitāšu taksonomija (<i>The activities of daily living taxonomy, Tornquist, K, 1994</i>). Kanādas nodarbes veikšanas mērījums (<i>Canadian Occupational Performance Measure, Law, M., Baptiste, S., Carswell, A., McColl, M. A., Polatajko, H., Pollock, N. (1991;1994; 1998; 2005.)</i>). Lomu pārbaude lapa (<i>Role Checklist, J., Crabtree, P.,Scott</i>) 	
d810-d839 Izglītība d840-d859 Darbs un nodarbinātība d860-d879 Ekonomiskā dzīve d910 Dzīve kopienā d920 Atpūta un brīvais laiks d930 Reliģija un garīgā dzīve d950 Politiskā dzīve un pilsonība	<ul style="list-style-type: none"> Ikdienu aktivitāšu taksonomija (<i>The activities of daily living taxonomy, Tornquist, K., Sonn, U., 1994</i>); Kanādas nodarbes veikšanas mērījums (<i>Canadian Occupational Performance Measure, Law, M., Baptiste, S., Carswell, A., McColl, M. A., Polatajko, H., Pollock, N. (1991;1994; 1998; 2005.)</i>); Pasaules Veselības organizācijas nespējas novērtēšanas saraksts (<i>WHO Disability Assessment Schedule 2.0-WHODAS</i>) - World Health Organization, (2010); Lomu pārbaude lapa (<i>Role Checklist, J., Crabtree, P.,Scott</i>) Interesu aptaujas lapa 	
Personīgie un vides faktori		
SFK domēns	Novērtēšanas instruments	Piezīmes
e310-e399 Atbalsts un savstarpējās attiecības	Intervija, novērošana.	Terapeits tiek aicināts izvēlēties un izmantot standartizētus novērtēšanas instrumentus, kas sniedz objektīvu novērtējumu par personas ierobežojumiem funkciju un struktūru līmenī, par aktivitāšu veikšanu un dalības ierobežojumiem, personīgajiem un vides faktoriem (atbilstoši Starptautiskās Funkcionēšanas, nespējas un

	e110-e199 Lietas un tehnoloģijas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skrīninga instruments mājas vides pieejamības novērtēšanai (<i>The Housing Enabler</i> - Iwarsson, S., Slaug, B. (2001); ▪ Kvebekas tehnisko palīgīdzekļu lietotāju apmierinātības novērtējums (<i>Quebec User Evaluation of Satisfaction with assistive Technology</i>, Demers, L., Weiss-Lambrou, R., & Ska, B. (1996). ▪ Palīgīdzekļu uzskaitē pamatojoties uz EASTIN sistēmu un MK noteikumiem Nr.1474. 	veselības klasifikācijai (SFK)), kas attiecināmi uz prakses kontekstu, kurā tiek strādāts. Nepieciešamības gadījumā novērtēšanas protokola saturā minētie SFK domēni var tikt papildināti vai izņemti ārā.
3.	Funkcionēšanas novērtēšanas slēdziens (funkcionēšanas ierobežojumi).	Tiek formulēta personas funkciju un struktūru bojājumu, personālo un vides faktoru dēļ radušos aktivitāšu un dalības ierobežojums.	
4.	Terapijas plāns: <ul style="list-style-type: none"> ▪ īstermiņa mērķi (ietverot sasniegšanas kritērijus, laiku un veidu, kā sasniegt (tehnoloģijas), pamatojoties uz SMART principu; ▪ ilgtermiņa mērķis (terapijas epizodei); ▪ plānoto nodarbību biežums un ilgums. 	Mērķi tiek izvirzīti, izmantojot SMART principu, sadarbojoties ar pacientu/klientu. Izvirzītie mērķi ir jābalsta uz noteikta standartizēta novērtēšanas instrumenta izmantošanu, lai būtu skaidri mērķa sasniegšanas indikatori (Melin J, 2019).. Pēc mērķu izvirzīšanas, tiek sastādīts terapijas plāns (laika konteksts, nodarbību skaits un veids, sadarbība ar rehabilitācijā iesaistītajiem speciālistiem, plānotās pielietotās aktivitātes, metodes un tehnoloģijas).	
5.	Terapijas norise: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pielietotās tehnoloģijas; ▪ pacienta ziņotā daļa; ▪ novērotā daļa; ▪ pacientam patstāvīgi veicamie uzdevumi; ▪ modifikācijas terapijas laikā, starpnovērtējums. 	Tiek atspoguļota terapijas plāna realizēšana, pacienta stāvokļa izmaiņas, starpnovērtējums, nepieciešamās izmaiņas lietotajās tehnoloģijās, pamatot modifikāciju nepieciešamības iemeslu.	

6.	Atkārtota novērtēšana.	Tiek dokumentēts paredzamais pacienta atkārtotas novērtēšanas datums – plānota kontroles nepieciešamība. Atkārtotās novērtēšanas rezultāti, slēdzieni.
7.	Terapijas noslēgums: <ul style="list-style-type: none"> ▪ sniegtā pakalpojuma apjoms; ▪ terapijā sasniegtie rezultāti (objektīvs vērtējums); ▪ iemesli, kādēļ rezultāti netika sasniegti, vai arī tika sasniegti daļējā apjomā. ▪ terapijas pārtraukšanas iemesli; ▪ tālākās rīcības rekomendācijas. 	Terapijas noslēgumā tiek apkopots sniegto pakalpojumu apjoms-kopējais nodarbību skaits un forma (specifisko tehnoloģiju lietojums), vienas nodarbības ilgums, biežums (reizes/nedēļā), tiek izvērtēta mērķu sasniegšana, funkcionēšanas stāvoklis, un sniegtas rekomendācijas par turpmākās terapijas plānu.
8.	Atgriezeniskā saite veselības aprūpes speciālistam, kas nosūtīja pakalpojuma saņemšanai.	Sagatavotas un izsniegtas rekomendācijas pacientam (un pacienta piederīgajiem) un citiem iesaistītiem speciālistiem pēctecīgā rehabilitācijā. Ja pakalpojuma sniegšanas laikā visi protokolētie dati tiek aizpildīti elektroniski un ir iespējama savienojamība ar citiem medicīniskajiem dokumentiem, tad nosūtītājs uzreiz saņems atgriezenisko saiti. Kā alternatīva iespēja tiek rekomendēts izmantot veidlapas Nr. 027/u formu, tajā ietverot vai tai pievienojot terapijas noslēguma plāna dokumentāciju.

Izmantotie literatūras avoti

1. American Physical Therapy Association (APTA). Guidelines: Physical Therapy Documentation Of Patient/Client Management https://www.apta.org/uploadedFiles/APTAorg/About_Us/Policies/BOD/Practice/DocumentationPatientClientMgmt.pdf
2. Castaneda, L., Bergmann, A., Bahia, L., 2014. The International Classification of Functioning, Disability and Health: a systematic review of observational studies. *Revista Brasileira de Epidemiologia*, 17, pp.437-451.
3. Chetty L. A Critical Review of Low Back Pain Guidelines. *Workplace Health & Safety*. 2017;65(9):388-394. doi:10.1177/2165079917702384
4. Chiarotto A, Terwee CB, Ostelo RW. Choosing the right outcome measurement instruments for patients with low back pain *Best Pract Res Clin Rheumatol* [Internet] Baillière Tindall, 30 (2016), pp. 1003-1020 [cited 2018 Jan 25]. Available at:<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29103546>
5. Fawcett, A.L. Principles of assessment and outcome measurement for occupational therapists and physiotherapists: theory, skills and application. John Wiley & Sons, 2013.
6. Hartrick CT, Kovan JP, Shapiro S. The numeric rating scale for clinical pain measurement: a ratio measure? *Pain Pract*. 2003 Dec;3(4):310-6. doi: 10.1111/j.1530-7085.2003.03034.x. PMID: 17166126.
7. Malfliet A, Ickmans K, Huysmans E, et al. Best Evidence Rehabilitation for Chronic Pain Part 3: Low Back Pain. *J Clin Med*. 2019;8(7):1063. Published 2019 Jul 19. doi:10.3390/jcm807106
8. Maritz, R., Baptiste, S., Darzins, S.W., Magasi, S., Weleschuk, C. and Prodinge, B. Linking occupational therapy models and assessments to the ICF to enable standardized documentation of functioning. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 85(4), pp.330-341, 2018.
9. Medicare Part B Documentation Requirements. <http://www.apta.org/Documentation/MedicarePartB/>
10. Melin J, Nordin Å, Feldthusen C, Danielsson L. Goal-setting in physiotherapy: exploring a person-centered perspective. *Physiotherapy theory and practice*. 2019 Aug 25:1-8.
11. Page, J., Roos, K., Bänziger, A., Margot-Cattin, I., Agustoni, S., Rossini, E., Meichtry, A. and Meyer, S. Formulating goals in occupational therapy: State of the art in Switzerland. *Scandinavian journal of occupational therapy*, 22(6), pp.403-415.2015.
12. Quality Assurance Standards of Physiotherapy Practice and Delivery General Meeting of the European Region of the WCPT 2018. <http://www.erwcpt.eu/file/214>
13. Townsend, E.A. and Polatajko, H.J. The Canadian Practice Process Framework (CPPF), Enabling Occupation II: Advancing an occupational therapy vision of health, well- being and justice through occupation, 2007.
14. Verhagen AP, Downie A, Popal N, Maher C, Koes BW. Red flags presented in current low back pain guidelines: a review. *Eur Spine J*. 2016 Sep;25(9):2788-802. doi: 10.1007/s00586-016-4684-0. Epub 2016 Jul 4. PMID: 27376890.
15. World Confederation for Physical Therapy (2011) WCPT guideline for standards of physical therapy practice. https://www.wcpt.org/sites/wcpt.org/files/files/Guideline_standards_practice_complete.pdf
16. World Health Organization. International Classification of Functioning, Disability, and Health. World Health Organization, 2001.